

BARNEOMBUDET

Tvangslovutvalget

Deres ref:

Vår ref:
17/00916-2

Saksbehandler:
Tone Viljugrein

Dato:
25. september 2017

Invitasjon til skriftlige innspill om tvangslov - Innspill fra Barneombudet

Barneombudet viser til brev av 29.juni 2017, og takker for muligheten til å gi ytterligere innspill til Tvangslovutvalget. Vi har tidligere delt våre erfaringer fra prosjektet «Grenseløs omsorg. Om bruk av tvang mot barn i barnevern og psykisk helsevern» i en egen presentasjon for Tvangslovutvalget. I forlengelsen av dette har vi gitt våre anbefalinger, blant annet om at det juridiske rammeverket for psykisk helsevern for barn og unge må revideres og utformes med tanke på barns særlige behov og rett til beskyttelse m.m. .

Vi vil imidlertid også benytte oss av muligheten til å komme med ytterligere innspill. Nå vil vi gi innspill om:

1. Tvangsbruk mot barn med utviklingshemming som bor i avlastnings- og barneboliger
2. Tvangsbruk i overgangssituasjoner

1. Tvangsbruk mot barn med utviklingshemming som bor i avlastnings- og barneboliger

Dette innspillet er hentet fra Barneombudets høringsuttalelse på *NOU 2016: 17 På Lik linje. Åtte løft for å realisere grunnleggende rettigheter for personer med utviklingshemming¹*. Dette er en litt omskrevet versjon:

Tvang innebærer ofte alvorlige inngrep i den personlige integriteten til den enkelte, og kan medføre grove krenkelsers mot den som har blitt utsatt for dette. Barn med utviklingshemming, som bor i avlastnings- og barneboliger, er særlig sårbare. Det er derfor viktig at deres rettigheter blir beskyttet når det gjelder bruk av tvang på institusjon.

I NOU 2016: 17, foreslår utvalget en forskrift om kvalitet- og internkontroll, tilsvarende det som gjelder for institusjoner i barnevernet. Barneombudet støtter dette. Barneombudet mener det er særlig viktig å innarbeide ulike elementer fra rettighetsforskriften om bruk av tvang under opphold på barnevernsinstitusjon i den foreslåtte forskriften om kvalitet- og internkontroll. I tillegg må forskriften tilrettelegges for barn med utviklingshemming.

Fylkesmannen har ansvaret for å føre tilsyn med tjenester til barn som bor i avlastnings- og barneboliger. For å ivareta barns rett til å bli hørt, jf. barnekonvensjonen artikkel 12, er det viktig at fylkesmannen legger til rette for hvordan de kan høre barn som benytter seg av disse tjenestene.

2. Tvangsbruk i overgangssituasjoner

En del av barna vi møtte i prosjektet «Grenseløs omsorg»ⁱⁱ fortalte at de ble fraktet av politi mellom barnevern og psykisk helseverninstusjon. Vi vet lite om disse overgangssituasjonene, men vi er bekymret for potensialet for bruk av tvang. Vi viser til Glassjentasakenⁱⁱⁱ, hvor det i tilsynsrapporten fra Fylkesmannen nevnes flere overganger mellom barnevern og psykisk helsevern, med bistand fra politiet. Dette er overgangssituasjoner som jenta selv beskriver som meget vanskelige.

Politiet har vide hjemler til å bruke tvang og makt i en rekke situasjoner. Politiloven og politiinstruksen skiller etter vårt syn ikke klart nok mellom barn og voksne, og vi er bekymret for at dette fører til ensartet praksis som ikke tar hensyn til barns særlige behov.

Transport hjemles i politiloven § 6 og 7, og det er vage begrensninger i bruken. Politiinstruksen § 3-2 handler om innrapportering av eventuell tvangsbruk. Dersom politiets bruk av makt medfører skade på person eller eiendom, eller situasjonen tilsier at det kan bli klaget over politiets handlemåte, skal vedkommende politimann innrapportere forholdet til sin foresatte umiddelbart. Denne rapportering bør være skriftlig. Politiet som har transportert barnet skal sende inn rapport dersom de mener at her kan det være grunn til å klage, men det er opp til den enkelte politimann å vurdere dette.

Lista over tvangsmidler politiet kan benytte skiller heller ikke mellom barn og voksne, i motsetning til psykisk helsevern.

Barneombudet er klar over at politiets bruk av tvangsmidler er på siden av tvangsutvalgets mandat. Vi mener likevel det er riktig å spille inn vår bekymring fordi politiet, i disse overgangssituasjonene, utøver tvang overfor en gruppe barn som er i psykisk helsevern.

Etter Barneombudets syn, er det gode grunner til å foreta en revidering av politiets hjemler ved innbringelse, pågripelse og transport av barn med tanke på de vide hjemlene for bruk av tvang sett opp mot barns særlige sårbarhet.

Vi håper utvalget kan belyse dette i sitt arbeid.

Vennlig hilsen

Camilla Kayed
fagsjef

Tone Viljugrein
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.

ⁱ Barneombudets høringssvar: <http://bit.ly/2rm2Kd7>

ⁱⁱ Lenke til rapporten fra prosjektet: <http://bit.ly/1KHfZ9U>

ⁱⁱⁱ <https://www.fylkesmannen.no/Rogaland/Barn-og-foreldre/Barnevern/Tilsynsrapporten-er-klar-Ida-fekk-ikkje-forsvarleg-hjelp/>